Egy hét a világpolitikában

Az űrkutatás újabb nagy jelentőségű eseményéről érkezett hír a múlt hét elején s végén: felbocsátották a Vénusz—5 és a Vénusz—6 szovjet automatikus űrállomásokat, s mindkettő földkörüli indítópályáról „startolva" száguld a „talányos égitest" felé. Feladatuk: légköri kutatás a Vénusz térségében és sima leszállás a bolygóra. A 250 millió kilométeres út befejező szakasza május közepére várható, amikor a tudományos műszereket tartalmazó kabinok, fedélzetükön Lenint és a Szovjetunió címerét ábrázoló jelvényekkel, leszállnak a Vénuszra. Talán éppen akkor, amikor Moszkvában a világ kommunista és munkáspártjainak képviselői találkoznak és részesei lehetnek a Vénusz rejtelmei további feltárásának.

Szovjet és francia erőfeszítések

A szovjet tudományos „űrlépés" mintegy bevezetője volt a Szovjetunió „földi" kezdeményezéseinek, amelyek jellemezték az elmúlt hét nemzetközi életének küzdőterét. Elsősorban az ismét kiélződött közel-keleti helyzet enyhítésére és rendezésére tett javaslatot a Szovjetunió az ENSZ-ben és a Biztonsági Tanács másik három állandó tagjával, az Egyesült Államok, Franciaország és Nagy-Britannia képviselőivel folytatott tanácskozásokat a négyhatalmi biztosítékok lehetőségeiről. Franciaország teljes mértékben helyesli és szükségesnek tartja a négyhatalmi garanciákat a feszültségtől terhes térségben, ezt erősítette meg Riad egyiptomi külügyminiszter és Tito jugoszláv elnök is, Brioni szigetén való találkozásukkor, amikor Tito átvette Nasszer elnök személyes üzenetét. Az amerikai és ennélfogva a brit kormány is még késlekedik a válasszal, a francia kabinet viszont a bejruti polgári repülőtér elleni agresszió után határozottan intézkedett is: elrendelte a teljes fegyverszállítási embargót Izraellel szemben.

Ezzel a nagy nemzetközi visszhangot kiváltó bejelentéssel egyidőben fejeződtek be Párizsban a szovjet—francia kormányközi tárgyalások, amelynek eredményeképpen kétszeresére növelik a két ország közötti árucsere-forgalmat, és egyéb gazdasági, s tudományos együttműködési megállapodást kötöttek.

Ennek az ellenkezője nyilvánul meg az USA és Izrael magatartásában. Az amerikai hírszerzés röppentette fel az értesülést, miszerint Izrael 1969 végén megkezdi a nukleáris fegyvergyártást.

Együttműködés és nyugtalanság

Ugyancsak az elmúlt hét eseményeihez tartozik, hogy bővült a szovjet—kubai együttműködés, a Havannában aláírt műszaki segítségnyújtásról szóló megállapodással. Eredményesen fejeződött be Katusevnek, az SZKP Központi Bizottsága titkárának vezetésével, a szovjet pártküldöttség csehszlovákiai látogatása: a két párt nézeteinek cseréje hozzájárult a CSKP és az SZKP együttműködésének további elmélyítéséhez. A hét folyamán megalakult a Cseh Szocialista Köztársaság kormánya, Stanislav Razl miniszterelnök vezetésével. Ugyanakkor Csehszlovákia párt- és állami vezetői üzemi gyűléseken, rádió- és televízios beszédekkel igyekeztek a külső és belső csoportok által szított személyi kérdésekből fakadó nyugtalanságot lecsillapítani a reális helyzet feltárásával, és a párt egységének megszilárdítására, a konszolidációs folyamat erősítésére hívták fel Csehszlovákia népét.

Ám az amerikai „Reforger" elnevezésű hadgyakorlatra való felkészülés zavarja a szükséges nyugalom megteremtését, hiszen az USA az NSZK területén, a csehszlovák határ közvetlen közelében 12 000 katonát vonultat fel — 96 Phantom típusú repülőgép kíséretében — január 20-án. A Rude Pravo szerkesztőségi cikkben ítélte el az USA európai hadgyakorlatát, amely része azoknak a provokációs lépéseknek, amelyeket az Egyesült Államok folytat világszerte.

A svéd elismerés példája

A vietnami amerikai agresszió megszüntetését célzó párizsi tárgyalások még mindig nem kezdődtek el, az USA és a saigoni bábkormány késleltetése miatt. Nemcsak a Nixon-kormány hivatalbalépése idejének kivárásáról, a tárgyalóasztal formájának eldöntéséről van szó, hanem a saigoni vezetők félnek attól, hogy a DNFF elismerése az ő bukásukat jelenti. Ugyanis Dél-Vietnamban a hazafiak egy békekormány létrehozásán fáradoznak, és ennek megvalósítását a párizsi tárgyalások elősegítenék. Ezért szabotálják különböző ellenvetésekkel a tanácskozások létrejöttét — az USA támogatásával.

Az amerikai és a saigoni huzavona közepette ugyancsak jelentős nemzetközi visszhangot keltett a semleges Svédország kormányának döntése, amelyben elismeri a Vietnami Demokratikus Köztársaságot. Nilsson svéd külügyminiszter táviratban értesítette Ngugen Duy Trinh-t, a VDK külügyminiszterét és javasolta, hogy a két ország vegye fel a diplomáciai kapcsolatot. A múlt év őszén a DNFF tájékoztató irodát létesített Stockholmban — most elismerték a VDK-t: persze ez a lépés az amerikai külügyminisztérium nemtetszését váltotta ki. A svéd elismerés azonban példaként szolgálhat a nyugati országoknak, amelyek a realitás politikáját helyezik előtérbe és elősegítheti az előrehaladást a párizsi béketárgyalások premierjének kitűzéséhez.

Markovits Tibor

Arab katonai konferencia

Izraeli légitámadás Jordánia ellen

● **Kairó (AFP)**

A francia hírügynökség megbízható forrásokra hivatkozva közli, hogy az EAK fővárosában a legnagyobb titoktartás mellett harmadik napja folyik Jordánia, Szíria, Irak és az Egyesült Arab Köztársaság honvédelmi minisztereinek és magasrangú katonatisztjeinek tanácskozása.

Megfigyelők emlékeztetnek a tanácskozás hírével kapcsolatban arra, hogy a bejruti nemzetközi repülőtér ellen intézett izraeli rajtaütés nyomán az arab országokban újra felvetődött az a gondolat, hogy ismét aktivizálni kellene a közös arab parancsnokság tevékenységét és foglalkozni kellene a közös arab védelem megszervezésének feladataival.

● **Amman (Reuter)**

A jordán fővárosban hivatalosan közölték, hogy izraeli repülőgépek szombaton hajnalban légitámadást hajtottak végre jordániai terület ellen.

Négy izraeli lökhajtásos vadászgép több mint egy órás támadást intézett mezőgazdasági települések ellen. A támadó gépek napalmbombákat szórtak le és géppuskatűzzel árasztották el a falusi házakat.

A támadásnak áldozata nem volt, viszont anyagi károk keletkeztek.

● **Tel Aviv (AP)**

Izraeli jelentés szerint a gépek az arab gerillák feltételezett támaszpontja ellen egy elhagyott kis arab falut — Ktesz falvát — támadták.

Izraeli részről a támadást azzal indokolták, hogy szombaton hajnalban arab ellenállók páncéltörő fegyverrel rálőttek egy izraeli katonai járműre.

Január 2-a óta első ízben fordult elő, hogy Izrael az arab partizánok ellen ismét repülőgépeket vetett be.

Izraeli és arab alakulatok szombaton délután újabb tűzpárbajt vívtak a Jordán folyónál, az Abdullah-híd közelében. A könnyű fegyverek és aknavetők tüze ez alkalommal egyik félnek sem okozott veszteségeket.

● **Bejrut (Reuter)**

Az angol hírszolgálati iroda jelentésében azokkal a nehézségekkel foglalkozik, amelyek gátolják Libanonban az új kormány megalakítását. Rasid Karami a kijelölt miniszterelnök már szerda óta igyekszik megnyerni a parlamenti képviselők támogatását az új kabinethez, de ezt a támogatást eddig még nem sikerült megszereznie.

A 47 esztendős politikusnak a várakozás szerint pénteken kellett volna bejelentenie, kiket nevezett ki kormányába. A bejelentés azonban elmaradt. Pénteken éjszaka Charles Helou államelnök magához kérette Karamit és szombaton hajnalig tárgyalt vele a helyzetről. A kormányalakítás bökkenője az, hogy Karami kabinetjében helyt akar adni a legkülönfélébb politikai árnyalatok, csoportosulások képviselőinek — vagy az ő szavaival élve „minden hazafias elemet" tömöríteni szándékozik — ami azt is jelenti egyben, hogy e különféle irányzatok különféle követeléseit számításba kell vennie

Iráni közvetítés

● **Rawalpindi (Reuter)**

A pakisztáni külügyi szóvivő szombaton üdvözölte azt az iráni nyilatkozatot, amely szerint a teheráni kormány kész közvetíteni India és Pakisztán vitájában. Mohammad Reza Pahlavi iráni sah jelenlegi indiai körútján jelentette ki, hogy kész a közvetítésre a két ország között.

India álláspontját újév napján Indira Gandhi miniszterelnök körvonalazta hangoztatva, hogy helyeselné meg nem támadási egyezmény létrejöttét a két ország között. India a taskenti nyilatkozat 3. évfordulóján hivatalosan javasolta Pakisztánnak, hogy létesítsenek közös gépezetet a kölcsönös problémák megoldására.

Rádiótelex

Amman

Jordán gazdasági küldöttség Nizam Esz-Siraibe gazdaságügyi miniszter vezetésével Moszkvába utazott. A küldöttség tárgyalásokat folytat majd a szovjet—jordániai gazdasági kapcsolatok fejlesztésének kérdéseiről.

Addisz Abeba

Ötnapos látogatásra Massawa kikötőjébe érkezett a „Gnyevnij" szovjet rakétahordozó, hogy részt vegyen az etióp tengeri haderő január 14-i ünnepségein.

Rabat

Bumedien algériai elnök szombaton ötnapos hivatalos látogatásra Rabatba érkezett. Kíséretében van négy minisztere, köztük Buteflika külügyminiszter. Látogatását a marokkói—algériai kapcsolatok új szakaszaként értékelik mindkét országban.

Bécs

Zambia belépésével százra emelkedett a bécsi Nemzetközi Atomenergia Ügynökség tagországainak száma. Ez az 1957-ben felállított szervezet ellenőrzi majd az atomsorompó-szerződés végrehajtását.

Pozsony

A Csehszlovák Szocialista Köztársaság elnökének rendeletére Munka Érdemrenddel tüntették ki az „Új szó" című lap — a Szlovák KP Központi Bizottságának magyar nyelvű sajtóorgánuma — szerkesztőségét, a szocialista haza építésében szerzett érdemeiért és megjelenésének 20. évfordulója alkalmából.

New York

Huszonhárom napja tart 75 ezer amerikai dokkmunkás sztrájkja. A sztrájk következtében teljesen megbénultak az Atlanti-óceán és a Mexikói öböl partján fekvő kikötők.

Kairó

Szombaton hosszabb szünet után ismét megnyíltak az egyiptomi főiskolák és egyetemek kapui. Az egyetemeket a novemberi diákzavargások miatt zárták be. 160 ezer egyetemista és főiskolai hallgató kezdi meg újra a tanulást az EAK-ban.

A cseh kormány első ülése

● **Prága (CTK)**

Szombaton tartotta első ülését a Cseh Szocialista Köztársaság kormánya Stanislav Razl kormányfő elnökletével. A kormány első tanácskozásán jelen volt Oldrich Cernik, a szövetségi kormány miniszterelnöke is.

A kormány — szakértők bevonásával — megvitatta programnyilatkozatának első változatát. A nyilatkozatot megvitatják a szakszervezetekkel és más társadalmi szervezetekkel, valamint nemzeti bizottságokkal. A végleges szöveg elkészülte után, a hónap végén, a kormány a Cseh Nemzeti Tanács elé terjeszti nyilatkozatát és bizalmat kér.

A kormány ülésén hangsúlyozták, hogy szorosan együtt kívánnak működni a sajtóval, de egyidejűleg elvárják, hogy a sajtó dolgozói is támogatják a kormányt programja elkészítésében és realizálásában.

A kormány dr. Frantisek Jasek miniszter a Cseh Árhivatal elnökévé nevezte ki.

Az űrutasok New Yorkban

● **New York (AFP, UPI)**

Nagyszabású fogadást rendezett péntek délután New York városa az Apollo—8 űrhajó legénysége tiszteletére. Frank Borman, James Lovell és William Anders a tömeg éljenzése közepette a Broadwayn vonult végig, a városházán pedig John Lindsay polgármester a város érmével tüntette ki őket.

Az űrpilóták ellátogattak az ENSZ székházába, ahol U Thant főtitkár és a világszervezet magasrangú diplomatái várták őket. Frank Borman U Thant-nak elmondotta, hogy a Föld a Holdról csupán egy kicsiny korongnak látszott. Ekkora távolságból a világ egységesnek tűnt, ahol valamennyi ember testvér. U Thant válaszában azt mondotta, hogy bárcsak az ENSZ diplomatái és a világ vezetői is a Hold távlatából láthatnák a Földet...

Sztrájkmozgalom Olaszországban

● **Róma (MTI)**

Az olasz ipari dolgozóknak a bér-diszkriminációk felszámolásáért folyó harca már eddig is a vártnál nagyobb sikerekkel járt. Olaszország tizenkét tartományában a sztrájk csaknem teljes, míg másik öt tartományban részleges volt, a további három tartományban a dolgozók a jövő héten lépnek sztrájkba. A 93 olasz megye közül 74-ben sztrájkolnak a dolgozók. Az elmúlt négy nap folyamán a különböző sztrájkakciókban több mint két és fél millió dolgozó vett részt. A három nagy olasz szakszervezeti központ elhatározta hogy a jövő héten még inkább fokozza a sztrájkakciókat.

Nem füstöl a kémény

Figyelmesen nézelődő szemek sok érdekes apróságot látnak meg a várostól kijjebb eső, homokhátakon guggoló falvakban. Ez az a vidék, amit átokkal vert meg az isten, és ahonnan menekült, aki csak tudott. Új életet lelt az átokházi világ, helyesebben, föltámadott itt az ember és nagyra nőtt, erős lett.

Régen a falu kéményeiből ilyenkor télen, vasárnap délután úgy fodrozott a füst a hideg magasba, hogy ezekből a terjengős oszlopokból lehetett megszámítani, hány házból is áll egy összekucorodott kis homoki falu. Fűtöttek szárral, csumával, erdész elől suttyomban elhozott fával, szeméttel, és főzték a délrevalót.

Most meg akárhogyan nézem a húsz fokos hidegben, nem füstölnek a kémények. Csak egy-egy vaskos kémény jelzi, hogy befűtötték a kemencét, úgy mint régen. De a többiek a dudacserepek mögött úgy mutatnak, mint hideg, ócska díszek. Hirtelenjében azt hiszi az ember, hogy eltelepült innen a lakosság, bement a városra, itthagyták a falut. Csak a néhány járókelő példázza, hogy ez a föltevés gyerekes hiedelem. Itt laknak, még többen is, mint régen: utcahosszat sok az új, frissen épült takaros földszintes ház. A tanyákról húzódnak be a családok a zárt településekre. Minden esztendőben akad néhány tanyai lakos, aki portához jut, azután építkezik. Kéményt is építenek az új házakra, éppen úgy, mint régen.

De most nem igen füstölnek a régi házakon meg az új házakon levő kémények. Csak a lakásban derül ki, hogy mi a magyarázata ennek; a konyhában ott van a butángázpalack, a szobában meg az olajkályha. Ezeknek meg hát nincsen füstje, de azért jó meleg van, elég főzés közben, nem fáznak a szűk kis konyhában. A gáz, meg az olaj... a homokháti házakban vasárnap délelőtt nem füstölnek a kémények, azért mégis fő az étel, enyhelyet adnak a szobák.

★

Egy embert arról faggattak a fényképészek, akik éppen arra passzióztak Ásotthalom környékén, miért írja ki a kapu fölé meg az autójára, hogy parkettázó a mestersége. Mert ha még városban volna, akkor ez magyarázható lenne. De itt? Megütközött a mester ezen az együgyű kérdésen, mert hiszen iparos, igazolja a falra függesztett firma is.

Ez a foglalkozás most jól jövedelmez, s ezt nem tudták a fényképészek. Abban a felfogásban éltek, hogy a régi házak (meg az új házak közül is nagyon sok) még a „fölmázolást" tekintik a tisztaság tetejének, különösen ünnep előtt ez volt a legelőkelőbb vikszolás, ezt kívánta a földes szoba, konyha. Most már nem így van. Ha nagyon jól megnézzük, már nem keresik a vakpadlót vagy a hajópadlót, mert fölszálkásodnak és a széles fugából följön a por. Helyette a parketta került forgalomba, az az igazi, modern, korszerű. Hát hogyne élne meg a parkettás errefelé? Csak győzze készíteni, kielégíteni a rendeléseket! Olyan fából készíti, amilyen akad; eper, akác, s ha nincs más, a nyárfa is megteszi. S a régi földes szobák átvedlenek parkettás, szőnyeges otthonokká kinn a homokhátakon is.

Ezt nem igen venni észre a kocsmai beszélgetéseken, meg a gyűléseken... csak akkor látni, ha bemegy az ember egy-egy házba. Szegény Móra Ferenc még a legizzasztóbb álmában sem sejtette, hogy annyira sajnált homoki emberöreinek az unokái olyan parkettás szobában laknak majd, mint amilyen a múzeum irodája. Pedig ez történt. Nem általános még, és nem mindenütt van így, de ami most történik, az már jelzi, hogy egy évtizeden belül a homokhátakon a városias lakások lesznek a természetesek.

★

A zákányszéki alsóállomástól lejjebb néhány tanya húzódik egymás mellé. Régi kis épületek ezek, egy közülük rózsaszínre pingált, erős falú, frissen cserepezett épület, kiemelkedik a többi közül. A múlt esztendőben húzták fel. Nincsen villany, még a járóútja is inkább csapásnak illik.

Az a baj, hogy most elfogyott a pénz, aztán belül lenne még egy kevés iparosmunka, meg a bebútorozása is ezután következik.

Ennélfogva igen fontos, hogy a hízott sertéseket jó áron adja el a gazda. Rettegik a száj és körömfajást, mert nagy veszteség érné őket, pedig minden forintra szükség volna. Húszért mondja kilóját, de aztán végül tizenkilenc ötvenben kel el. De még ezt is terheli a mázsálási pénz a hivatalos mérlegen, meg az orvosi igazolás, na és aztán a fuvar Szegedig,